

nauka społeczna), a której nieobcy jest wymiar *praxis*. W tym konkretnym przypadku łączy się to z wyeksponowaniem tych aspektów integracji migrantów, które domagają się wzmocnienia istniejących płaszczyzn i struktur integracji bądź wypracowania nowych. Pomocą w tym służyły badania socjologiczne przedstawione w ostatniej części książki.

Praca ma charakter źródłowy. Można powiedzieć, że autor pełną garścią korzystał z owoców swojej pasji dokumentalisty, która znalazła wyraz w powołaniu i prowadzeniu Salezjańskiego Ośrodka Dokumentacji Duszpasterstwa Polskiego w Szwecji, gromadzącego i chroniącego przed zniszczeniem materiały źródłowe odnośnie do pracy duchowieństwa wśród polskiej emigracji w Królestwie Szwecji i w Skandynawii. Została ona napisana dobrym językiem, poprawnym stylistycznie i pozwalającym na klarowne przedstawienie poglądów. Pomimo wielowątkowego charakteru badań, ks. Chamarczuk nie tylko wszechstronnie opisał różne aspekty poszczególnych zagadnień, ale potrafił także odpowiednio rozłożyć akcenty oraz w sposób w zasadzie jasny dojść do konkretnych wniosków. To zadanie nie było zresztą łatwe, albowiem samo zjawisko imigracji pośród katolików w Szwecji jest bardzo złożone w wymiarze demograficznym, kulturowym, społecznym itp. Także sama integracja imigrantów dokonuje się poprzez różnorodne struktury i płaszczyzny. Książka ks. Chamarczuka winna stać się obowiązkową lekturą dla tych wszystkich, którzy chcą zrozumieć specyfikę działalności Kościoła katolickiego wobec procesów migracyjnych w Europie.

Jerzy Gocko SDB
Instytut Teologii Moralnej KUL

Paweł K u l i c k i. *Koncepcja moralności życia społecznego w ujęciu Marciano Vidala*. (Moralność życia społecznego t. 3). Lublin: Poligrafia Inspektoratu Towarzystwa Salezjańskiego 2012 ss. 434.

Na przełomie XX i XXI wieku można obserwować, zgodnie ze spostrzeżeniem Soboru Watykańskiego II, większą zażyłość społeczeństw i rosnącą świadomość bycia jedną rodziną ludzką. Przejawia się ona m.in. dążeniem do zakładania wspólnot na poziomie międzynarodowym. Obok wielu teorii społeczeństwa w ramach socjologii, psychologii czy filozofii społecznej, ciekawą jest także teologiczna perspektywa wspólnotowego charakteru życia społecznego. Posoborowa etyka katolicka przyczyniła się do wypracowania nowych koncepcji dla współczesnych wyzwań i potrzeb człowieka. Jednak w Polsce myśli zagranicznych teologów moralistów nie zawsze były znane.

W świetle powyższych uwag warto podkreślić rolę, jaką może pełnić książka ks. Pawła Kulickiego pt. *Koncepcja moralności życia społecznego w ujęciu Marciano Vidala*. Hiszpański Teolog opracował całościową koncepcję moralności życia społecznego, jednak zaledwie kilka artykułów w języku polskim nawiązuje do jego dorobku. Celem omawianej tu publikacji było podjęcie naukowej refleksji i przedstawienie współczesnych problemów i wyzwań zawartych w dorobku Profesora Redemptorysty. Przyczyniło się to także do analizy samej teologii moralnej społecznej po *Vaticanum II*.

Tekst recenzowanej publikacji zrodził się pierwotnie jako dysertacja doktorska. Doktorat został napisany w Katedrze Teologii Moralnej Społecznej KUL i obroniony w 2010 roku. Recenzowana pozycja jest trzecim z kolei tomem serii „Moralność życia społecznego” pod red. J. Gocki SDB. W ten sposób książka Kulickiego wpisuje się w realizację powołania teologa moralisty, który poświęca się w swej pracy zarówno dla życia i misji Kościoła, jak też dla współczesnego społeczeństwa i ludzkiej kultury.

Książka składa się z trzech rozdziałów, z których każdy obejmuje trzy paragrafy. Pozycja opatrzona jest wstępem i zakończeniem. Publikację rozpoczyna słowo redaktora serii. W dysertacji Kulickiego znaleźć można także bibliografię, z priorytetowym uwzględnieniem publikacji Vidala, wykaz skrótów, streszczenie w języku włoskim oraz spis treści w języku polskim, angielskim i włoskim.

We wstępie Autor pokazuje wachlarz zagadnień społecznych, które analizuje Marciano Vidal w swych publikacjach. Zalicza do nich pracę, globalizację, kwestię ubogich, ekologię, czy humanizm. Hiszpański Teolog podkreśla rolę etyki we współczesnym świecie, w którym mimo technologicznego postępu człowiek nie zawsze potrafi odnaleźć cel i sens życia. Kulicki omawia w tym miejscu także obszerną literaturę, z której korzystał, oraz metodę zastosowaną w dysertacji. Podkreśla rolę, jaką może pełnić etyka cywilna w ujęciu Vidala jako nowy model społecznej etyki teologicznej. Autor omawianej publikacji nawiązuje we wstępie do *Noty* Kongregacji Nauki Wiary, która dokonała w 2001 r. analizy pism Vidala.

Rozdział pierwszy pt. *Podstawowe wyznaczniki moralności życia społecznego* składa się z trzech głównych paragrafów dotyczących kolejno: moralności społecznej na tle odnowy teologii moralnej, założeń metodologicznych i podstawy aksjologicznej społeczności chrześcijańskiej. Historyczne podłoże odnowy katolickiej nauki społecznej zostało przedstawione w konfrontacji z niewystarczającym zastosowaniem źródeł – Pisma Świętego, Tradycji, czy dogmatyki w teologii moralnej przed *Vaticanum II*. Wady okresu przedsoborowego (między innymi kazuistyka, pozytywizm teologiczny, moralność zamknięta na dialog) powinny zostać zastąpione przez teologię otwartą na łaskę, przez pokazanie życia chrześcijańskiego jako odpowiedzi miłością wierzącego na miłość Boga. Kulicki za Vidalem wskazuje na te dokumenty Soboru, które mają szczególne znaczenie dla moralności społecznej. Ciekawym uzupełnieniem są również komentarze F. Greniuka, polskiego teologa moralisty, dotyczące odnowy posoborowej. Kulicki podkreśla, że Vidal wskazuje na jasną rolę Kościoła – „instytucji nieustannej krytyki”. Pośród wielości rozwiązań technicznych problemów współczesnego człowieka, przypomina on o wartościach etycznych, które sprawiają, że moralność nabiera sensu. W obliczu różnych form zagrożenia, hiszpański Teolog podkreśla rolę etosu włączenia i ekumenizmu w działalności społecznej chrześcijan.

Niewątpliwie ciekawą propozycją, ukazaną w omawianej publikacji, jest stworzona przez Vidala etyka cywilna. Jest to etyka, która stanowić może minimum moralne, ale jednocześnie bazę wspólnych wartości dla wierzących i niewierzących. Podkreślając rolę wartości moralnych, Vidal pokazuje, że możliwy jest pluralistyczny dialog bez wyrzekania się jednocześnie swojej wiary, czy moralności opartej na wyznawanej religii. Choć etyka cywilna jest spotkaniem różnych projektów etycznych, to nie akceptuje ona faktu, że wszystko ma taką samą wartość – wolność czy represja, życie czy śmierć. Na przekór złu, relatywizmowi i obojętności moralnej, etyka cywilna ukierunkowana jest ku zwalczaniu wszelkich form niesprawiedliwości.

Założenia metodologiczne koncepcji Vidala Kulicki rozpoczyna od kwestii oparcia rozważania teologiczno-społecznego na fundamencie antropologicznym. Choć zaangażowanie społeczne chrześcijan czerpie swoje inspiracje z kart Pisma Świętego, to jednak nie sposób odnaleźć tam szczegółowych instrukcji postępowania w każdej kwestii i konieczne jest otwarcie się na tak zwane nauki o człowieku oraz uszanowanie autonomii ich badań. Nie może to jednak, według hiszpańskiego Redemptorysty, oznaczać wykluczenia etyki z powodu „purytanizmu naukowego”. Kulicki podkreśla, że Vidal preferuje posługiwanie się językiem żywych postaw religijnych, historycznych i dynamizmu biblijnego. Następnie Autor przechodzi do przedstawienia wizji antropologii społecznej, która powinna posiadać interdyscyplinarny charakter, ale bazować na fundamencie godności człowieka. Choć hiszpański Teolog wskazuje na rolę prądów filozoficznych, podkreślając zwłaszcza personalizm, to jednak dopiero w Chrystusie, a nie w systemie społecznym, człowiek odkrywa samego siebie.

Ostatnia część pierwszego rozdziału nosi tytuł „Podstawa aksjologiczna społeczeństwa chrześcijańskiego”. Trzy główne kategorie: miłość, sprawiedliwość, dobro wspólne, powiązane są z preferencyjną opcją na rzecz ubogich i zasadą solidarności, a całość zamyka kwestia praw człowieka. Miłość polityczna czy społeczna, terminy stosowane w nauczaniu papieży, uwydatniają społeczne oblicze miłości chrześcijańskiej, która powinna zostać „odprywatyzowana”. Z kolei sprawiedliwość została ukazana nie tylko jako cnota, ale i postulat moralności w relacjach społecznych. Kulicki podkreśla stanowisko Vidala, iż dobro wspólne jest modelem i metą, ku której należy podążać w życiu społecznym. Zgodnie z tezą Hiszpana, opcja preferencyjna na rzecz ubogich jest autentycznym kryterium moralnym, decydującym w etyce społecznej. Ubodzy zasługują na uwagę niezależnie od tego, w jakiej sytuacji moralnej czy osobistej by się znajdowali. Kulicki przytacza w tym miejscu dokument z Puebla, który wzywał do troski o ubogich. Wydaje się, że postulaty te nie przełożyły się do tej pory na działalność praktyczną Kościoła. Zasada solidarności winna być ukierunkowana na obronę najsłabszych. Vidal przypomina, że zwłaszcza chrześcijanin powinien rozpoznawać w drugim nie tyle rywala czy narzędzie, ile równego. Kulicki omawia ujęcie solidarności w liberalnej filozofii i marksistowskiej koncepcji, przytacza nauczanie posoborowe, jak też teologię polityczną Metza. Ciekawym jest fakt, że Vidal nawiązuje także do polskiego ruchu „Solidarność”, opierając się na interpretacji tego ruchu w ujęciu J. Tischnera. W punkcie dotyczącym praw człowieka, Kulicki wymienia i omawia ich cechy (powszechne, nienaruszalne, niezmiennie i niezbywalne), ale też podkreśla, iż deklaracje opierające się na prawach człowieka nie mogą popaść w naiwną wiarę, że samo tworzenie sformułowań zapewni ich bez-

zwłoczną akceptację i zastosowanie. Niestety, myśl ta posiada smutną konsekwencję, iż na poziomie międzynarodowym nie ma jeszcze wystarczającej ochrony prawnej dla zabezpieczenia uchwalanych w tej kwestii decyzji.

Drugi rozdział publikacji Kulickiego omawia „centra aksjologiczne” wykładu moralności społecznej, do których należą ekonomia, polityka i kultura, opisane w kolejnych paragrafach. Marciano Vidal największą część swego podręcznika poświęcił koncepcji moralności życia gospodarczo-społecznego. Idąc za jego myślą, Kulicki nakreśla relację istniejącą między etyką a ekonomią, postulując dialog między tymi dwiema naukami. Nauczanie to opiera się na encyklikach społecznych, czy dokumentach soborowych, uznając słuszność autonomii nauki ekonomicznej. Nie powinna ona jednak obawiać się obecności etyki, gdyż moralność nie przeciwstawia się progresowi naukowo-technicznemu. Poruszone zostały tu zagadnienia, takie jak: dobra materialne, równość praw rodziny ludzkiej, opcja na rzecz ubogich, powszechne przeznaczenie dóbr, wspólnota dóbr, bezrobocie, własność prywatna czy miłosierna jałmużna, która nie może zakrywać niesprawiedliwości społecznej. W części ekonomicznej znaleźć można ocenę systemów gospodarczych, którą zajął się Vidal nie proponując jednak alternatywnego systemu, lecz wskazując na konieczność wypełnienia przez wspólnotę Kościoła funkcji profetyczno-krytycznej. Teolog hiszpański podkreśla, za nauczaniem *Centesimus annus*, że porażka niesprawiedliwego systemu nie jest automatycznie synonimem sprawiedliwości. Podtrzymuje też negatywną ocenę strukturalnie kapitalistycznego systemu ekonomicznego. Znaczną część tego punktu wypełnia rozważanie dotyczące pracy, a wśród aktualnych problemów wymienia formułowanie poprawnych etycznych umów o pracę i kwestię wynagrodzenia. Następnie Kulicki omawia zagadnienie przedsiębiorczości, a także współczesny kryzys ekonomiczny stanowiący wskaźnik kryzysu społecznego i nowe wyzwania stojące przed gospodarką. Vidal analizuje kryzys jako kwestię moralną, podkreślając problemy głodu, biedy, ubóstwa, bezrobocia oraz destabilizacji społecznej. Kończąc rozważania ekonomiczne Autor omawianej publikacji przypomina, iż największym bogactwem narodu są jego obywatele i prawdziwym wyzwaniem jest inwestowanie w ich zdolności.

Kolejnym centrum aksjologicznym jest polityka. Zasadniczo rozważania skupiają się na sformułowanej przez Vidala etyce politycznej, podkreślając konieczność odniesienia polityki do człowieka i służby dla niego. W tej części Kulicki przywołuje podział fałszywych koncepcji państwa, omawia też rozumienie terminu „imperium prawa” w nauczaniu hiszpańskiego Redemptorysty. Działalność polityczna winna opierać się na uznaniu i wypełnianiu zasad życia społecznego. Niezbędne jest także wspieranie pozytywnej funkcji rodziny jako wspólnoty pracy i miłości. Vidal podkreśla konieczność uwzględnienia moralności w polityce, omawiając jednocześnie różne perspektywy i koncepcje relacji pomiędzy polityką a etyką.

Ostatni paragraf drugiego rozdziału książki dotyczy kultury, zarówno jako fenomenu społecznego, jak i miejsca w którym realizuje się moralność ludzka. Przywołane jest zagadnienie teologii kultury oraz kryteria etyczne kultury. Vidal przypomina, iż zjawisko kulturowe, rozpatrywane jako dobro społeczne, nie jest jakąś luksusową nadbudową dla wybranych, czy zamożnych członków społeczeństwa. Kulicki przytacza rozważania dotyczące relacji chrześcijaństwa i kultur (akulturacja, inkulturacja) oraz wymienia kwestie, które – zdaniem Vidala – potrzebują głębszego studium. Są

to: rozeznanie autentycznych wartości, jakie rodzą się w kulturach i subkulturach; obnażenie antywartości towarzyszących kulturom; proklamacja praw człowieka w obszarze kultury; wsparcie kultury krytycznej wobec tendencji manipulacyjnej i ideologicznej. Następnym tematem, podjętym w tym paragrafie, jest zagadnienie edukacji. W pluralizmie projektów edukacyjnych winno znaleźć się miejsce na chrześcijańską wizję wychowania. Omówiona została opcja na rzecz edukacji wyzwalającej w ujęciu Vidala – oparta na autentycznej wizji osoby i społeczeństwa. Edukacja wyzwalająca dostrzega człowieka jako podmiot w przeciwieństwie do edukacji osławiania, która ujmuje człowieka przedmiotowo. Podkreślono także niezbędność edukacji moralnej i edukacji seksualnej w szkole. Kulicki przywołuje etykę informacji i jej zniekształcenia oraz omawia moralny wymiar kultury, ekologię ludzką czy kulturę wolnego czasu.

Trzeci rozdział książki Kulickiego dotyczy moralności społecznej jako elementu odnowy całego życia społecznego. W pierwszym paragrafie podjęte zostały zagrożenia życia społecznego widziane z perspektywy etycznej. Ważne są tutaj dwie kwestie: akceptacja lub odrzucenie przemian społecznych oraz wybór właściwej formy tych przemian – rewolucji lub ewolucji. Vidal podkreśla konieczność przejścia od etyki ładu do etyki przemian. Widzi pozytywną rolę przemian, ponieważ w nich kryje się dynamika sprzyjająca ewolucji społecznej. Szerzej omówiona została walka klas oraz konfliktowość w świecie pracy, w tym strajk. Kulicki przytacza również dociekania i postulaty hiszpańskiego Moralisty dotyczące przemocy społecznej. Kolejnymi opisanymi zagrożeniami dla społeczności są fanatyzm i terroryzm. Vidal postuluje metodę harmonijnego, ale i pluralistycznego ładu w społeczeństwie poprzez dążenie do świadomego i odpowiedzialnego uczestnictwa wszystkich obywateli i wszystkich grup w życiu społecznym.

Drugi paragraf skupia się na pozytywnym omówieniu etycznego projektu pokoju. Zdaniem Vidala pokój jest ustaniem wszelkich konfliktów i metą, do której należy dążyć. Jednak we współczesnym świecie wciąż toczony są wojny, i to od ich omówienia Kulicki rozpoczyna tę część. Profesor Redemptorysta twierdzi, iż wojna nuklearna nie może być uważana w żadnej sytuacji za mniejsze zło, a przemoc towarzysząca współczesnej wojnie jest tak ogromna pod względem jakościowym i ilościowym, że nie można jej usprawiedliwić etycznie. Vidal uważa, że istnieją mniej kosztowne i bez wątpienia bardziej ludzkie metody, przez które prawo do obrony może być realizowane i podkreśla, iż niezbędne staje się stworzenie organu władzy ponadpaństwowej chroniącej pokój na świecie. W punkcie poświęconym etyce pokoju Kulicki przypomina, iż pokój posiada znaczenie pozytywne: opiera się na zasadzie dobra i budowany jest na wartościach wolności społecznej i sprawiedliwości społeczno-gospodarczej, a także obejmuje kwestię praw człowieka. Zdaniem Vidala, ważne jest uwrażliwienie opinii publicznej na dobro, jakim jest pokój oraz „rozbicie serca” człowieka, a przyjęcie serca „pokojuowego” – solidarnego, zaangażowanego i miłosiernego. Szeroko zostaje omówiona kwestia pacyfizmu i ruchów aktywnej *non-violence*, które mogą stanowić globalną alternatywę wobec błędnego kręgu przemocy społecznej i wojennej. Powołując się na dokument Papieskiej Komisji *Iustitia et Pax* „Stolica Apostolska a rozbicie serca”, Kulicki rozwija Vidala ocenę wyścigu zbrojeń, który został przez Komisję nazwany: niebezpieczeństwem, niesprawiedliwością,

błędem, szaleństwem i winą. Poruszona jest także problematyka sprzeciwu sumienia i nieposłuszeństwa obywatelskiego wobec służby wojskowej.

W ostatnim paragrafie trzeciego rozdziału Kulicki omawia rozważania Vidala dotyczące profetycznego wymiaru moralności życia społecznego. Jest to wezwanie do nawrócenia ku sprawiedliwości społecznej i budowaniu Królestwa Bożego. Eklezjalna funkcja rozeznawania znaków czasu powinna objąć historyczne zjawisko, jakim jest globalizacja. Według Vidala należy poszukiwać światowej etyki cywilnej oraz na nowo przemyśleć moralny wymiar wiary chrześcijańskiej na skalę globalną. Hiszpański Profesor zdaje się postulować to, czego realizacji domaga się obecnie w swych przemówieniach papież Franciszek: uczynienia ze sprawy ubogich perspektywy dyskursu teologicznego i praktycznej solidarności, która jest solidarnością pomiędzy nierównymi. Vidal argumentuje, iż na miano teologii wyzwolenia zasługuje jedynie ta teologia, która wprowadza głęboką innowację teologiczną polegającą na przyjęciu praktyki wyzwoleniczej za źródło, cel i kryterium weryfikacji teorii teologicznej. Wysuwa także projekt emancypacji ludzkiej. Nowy model społeczeństwa winien być kształtowany na fundamencie sprawiedliwości i wolności, które realizują się przez zasady równości i uczestnictwa.

W zakończeniu Kulicki dokonuje podsumowania całego studium przypominając, jak wielkie znaczenie dla posoborowej odnowy teologii moralnej ma postać Marciano Vidala. Stworzył on własną koncepcję moralności społecznej, w ramach której podejmuje ważne zagadnienia, takie jak: ekonomia, polityka (etyka cywilna i polityczna), kultura, preferencyjna opcja na rzecz ubogich, zasada solidarności, uczestnictwo oraz równość, prawa człowieka, czy etyczny projekt pokoju. Moralista hiszpański podkreśla, że choć właściwa misja Kościoła ma charakter istotowo religijny (nadprzyrodzony), to jednak nie jest oddzielona od historii i rzeczy doczesnych. Co więcej, Kościół realizuje swoje ponadczasowe cele właśnie w konkretnych społecznościach, w wymiarach czasowych i na tle określonej rzeczywistości kulturowej. Dlatego też problematyka społeczna musi przenikać całość moralnego nauczania chrześcijańskiego. Kulicki przekonuje, iż uważna lektura dzieł Vidala jest owocna także dla polskich teologów moralistów, gdyż może ubogacić ich rozważania o spojrzenie z innej perspektywy kulturowej i historycznej.

Kulickiemu udało się nie tylko przetłumaczyć wykład naukowy Vidala na język polski, co jest już wielkim walorem książki, lecz także wiernie oddać poglądy Hiszpana w syntetycznej formie. Biorąc pod uwagę bibliografię, zwłaszcza źródła – książki Vidala, samo ich przeczytanie zajęło z pewnością Autorowi wiele miesięcy. Czytelnik ma ułatwione zadanie, może bowiem znaleźć najważniejsze tematy nie sięgając do oryginału. Dobrym tłem i komentarzem dla teologii Vidala stało się nauczanie społeczne Kościoła, rozważane zwłaszcza w encyklikach papieża ostatniego wieku. Kulicki nawiązuje też do nauczania polskich teologów moralistów: F. Greniuka, J. Nagórnego czy J. Gocki, wymienia także w zakończeniu szereg autorów prac, z których korzystał.

Choć wielość przypisów w każdym z rozdziałów może budzić zarówno podziw, jak też pewien przesyt, to zdarzają się momenty, w których brakuje adekwatnej adnotacji. Inną poważną wątpliwość nasuwa fakt, iż Marciano Vidal nigdy nie jest cytowany wprost, jego myśli zawsze czytelnik otrzymuje w formie parafrazy. Z pew-

nością przyczynił się do tego brak polskich tłumaczeń podręczników Vidala, jednak w pewnych miejscach aż prosi się o posłuchanie wprost Teologa – Vidala a nie jego komentatora – Kulickiego. Jednak konsekwencja Autora omawianej tu pozycji wskazuje na przemyślenie tej kwestii. Również przy pogłębianiu niektórych ważnych poglądów Vidala, takich jak etyka cywilna, zabrakło miejsca na omówienie recepcji tego poglądu. Oczywiście mogłoby to skutkować przekroczeniem celu książki, szkoda jednak, że taka wzmianka, choćby w przypisie, nie została poczyniona. W niektórych momentach zabrakło komentarza, czy też krytyki samego Kulickiego. Nie przedstawia również oceny poglądów hiszpańskiego Teologa ze strony jego oponentów.

Studiując zagadnienia nauki społecznej Kościoła, czy też teologii moralnej społecznej, można odnieść czasem wrażenie, iż składają się na nie jedynie fragmenty encyklik społecznych i nauczania papieży. Jednak nieodzowną jest tu rola kontynuatorów nauczania *Magisterium* wyrażona w pracy teologów. W to posłannictwo doskonale wpisuje się Marciano Vidal, który czerpiąc z nauczania Kościoła, poddając się także Jego krytycznym uwagom, wypracował swoją wizję teologii moralnej społecznej. Trzeba też uznać cenny wkład Pawła Kulickiego w przybliżenie polskiemu czytelnikowi hiszpańskiej teologii moralnej społecznej, podejmującej z odwagą wyzwania aktualnych niełatwych uwarunkowań ludzkich. Należy mieć nadzieję, że lektura tej pozycji przyczyni się zarówno do upowszechnienia nauczania Profesora Redemptorysty w Polsce, jak też kolejnych studiów nad nauczaniem teologów zagranicznych oraz promocją polskiej teologii w świecie.

Magdalena M. Kosche
Doktorantka w Instytucie Teologii Moralnej KUL

Marian Grabowski. *Miłość seksualna. Koncepcja Karola Wojtyły*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika 2012, ss. 331+V (ilustracje).

Miłość stanowi temat dyskusji chyba w każdej epoce i porusza myśli każdego człowieka. Opasłe tomy i krótkie wiersze próbują uchwycić różne jej wymiary – opisać emocje, uporządkować rozumienie i definicje, wyważyć udział w niej duszy i ciała człowieka. Temat ciała i miłości seksualnej wydaje się mieć szczególne znaczenie dzisiaj, kiedy ludzkie ciało, ciało mężczyzny i kobiety stanowi przedmiot dyskusji w ogóle i nabiera charakteru „własności na użytek”.

Miłości seksualnej poświęcił swoją książkę prof. dr hab. Marian Grabowski. Jest on doktorem habilitowanym fizyki teoretycznej i profesorem zwyczajnym nauk humanistycznych. Obecnie jest kierownikiem Zakładu Filozofii Chrześcijańskiej Wydziału Teologicz-